

Комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

Кафедра філософії та суспільно-гуманітарних дисциплін

ПРОЄКТ

на тему: НУШ: новаторство й традиції у вивченні усної народної творчості

Виконала:

учасниця дистанційного тренінгу
НУШ-2022 (5 клас),
Група 0 -1 (студентка)
(09.05-13.05.2022)

Говоруха Ірина Миколаївна

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
викладач кафедри філософії
та суспільно-гуманітарних
дисциплін КЗ «ЗОІППО» ЗОР,
доцент
Шацька Наталія Михайлівна

Запоріжжя

2022

ВСТУП

Навчальний предмет «українська література» забезпечує реалізацію частини вимог до обов'язкових результатів навчання мовно-літературної освітньої галузі. Місце української літератури в змісті базової освіти визначається насамперед специфікою літератури як мистецтва слова. Навчальний предмет «українська література» сприяє формуванню духовно-ціннісних орієнтацій учня, культурно-пізнавальних інтересів, художнього смаку. Література розширює обрії пізнання світу через ознайомлення зі скарбами народної мудрості і звичаєвої культури. Мотивуючи до читання, уроки літератури розкривають в дитині її вольові і моральні якості, творчий потенціал, утверджують гідність і самоповагу. Літературні твори сприяють розвитку внутрішнього світу особистості, допомагають їй вирішувати проблеми співжиття і взаємодії у соціумі. Сприймання літературного твору розвиває комунікативні і творчі уміння, створює умови для осмислення своєї діяльності, поведінки, цінностей. У спілкуванні учні набувають емоційно-ціннісний досвід, поглиблюють погляди на світ, засвоюють культурні традиції, розвивають свою культурну ідентичність і соціокультурну толерантність.

Українська література як навчальний предмет невіддільна від мовної освіти. У художньому тексті проявляються такі важливі функції мови як інформаційна, пізнавальна, експресивна, емоційна і естетична. У художніх творах представлено широкий спектр різноманітних комунікативних позицій, стратегій і тактик спілкування. Проблема комунікації найкраще розкривається саме на матеріалі художньої літератури. Адже у художньому творі мовленнєве спілкування відображено у всьому різноманітті та складності. Комунікативний підхід до художнього тексту у 5-6 класах – це насамперед аналіз комунікативної взаємодії (діалогів) персонажів, ситуацій спілкування, мети і позицій мовців, комунікативних намірів співрозмовників (персонажів) тощо.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Предмет «Українська література» є багатим підґрунтям для впровадження ідей НУШ. Звернемо увагу на одну із складових курсу:

Морально-етичні ідеали усної народної творчості.

2022 рік – це час переходу здобувачів освіти на навчання за новими програмами НУШ (5 пілотні класи). У модельній навчальній програмі «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної

середньої освіти (автори Чумарна М. І., Пастушенко Н. М.) *«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»* (Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795) До реалізації програми учитель може підійти творчо: визначити кількість годин, необхідних для текстуального вивчення, осмислення художніх творів, які входять до кожного блоку; обрати художні твори у тих блоках, які пропонують твори на вибір; врахувати, що види навчальної діяльності і очікувані результати повторюються у різних темах, і це дозволяє упродовж курсу усім учням досягти цілей, визначених програмою. На розсуд учителя розподіляються години на повторення та узагальнення, розвиток мовлення, позакласне читання, літературу рідного краю. Обираючи для актуалізації та обговорення цінності, бажано врахувати зацікавлення учнів та соціальний контекст. Пропонується стандартний розпол.

5 КЛАС

Усього – 70 год.

На тиждень – 2 год.

Текстуальне вивчення – 54 год.

Розвиток мовлення – 4 год. (у межах годин на текстуальне вивчення).

Виразне читання – 4 год.

Позакласне читання – 4 год.

Література рідного краю – 2 год.

Узагальнення вивченого – 2 год.

Резервний час – 4 год.

ТАЄМНИЦІ ЛЮДИНИ І СВІТУ.

Морально-етичні ідеали усної народної творчості.

Розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого/прочитаного; вичерпно відповідає на запитання за змістом художнього тексту; висловлює власні враження, викликані прочитаним/почутим; визначає ідейно-тематичний зміст художніх текстів;	Міфи, казки і легенди як джерела пізнання світогляду наших предків, їхніх уявлень про світобудову, роль людини в земному світі та закони її співжиття з різними царствами природи. Міфи «Сокіл-Род» та «Дерево	Відтворення усно подій сюжету, визначення послідовності подій та пояснення їх взаємозалежності; пошук відповідей на запитання до змісту міфів і казок; представлення вражень від змісту
--	--	--

виявляє і відтворює прихований зміст художніх текстів; висловлює власні судження про художню правду і домисел; добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту; характеризує особливості форми художнього тексту, зумовленої змістом; розрізняє художні тексти різних жанрів; висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;	Життя». Символічність образів дерева і птахів в уявленні про світобудову. Персоніфікація у міфах. Ціннісні орієнтири міфів. Легенда «Про створення землі». Розкриття таємниць творення світу, людини, земних царств природи. Уважність до природи, відчуття спорідненості людини із землею, олюднення і опоетизація явищ природи. Казки як сплав реальності й уявлень про природу світу, життєвого досвіду і мрій народу. «Правда і Кривда», «Названий батько» (на вибір). Казки про дуальну природу світу та вибір людиною духовних цінностей. Віра в силу добра. Відповідальність за власні вчинки. Прагнення жити за законами правди. «Панна Ганна». Міфологічні мотиви в казках про чарівні народження героїв та	міфів і казок, висловлювання власного ставлення до прочитаного; визначення тем, обговорення ідей, прихованого змісту текстів міфів, казок, легенд; розмірковування про художню правду і домисел у міфах, казках, легендах, про символічність образів; створення ілюстрацій до міфу, казки, легенди, використання інтернет-джерел; дослідження форми текстів (розрізнення жанрів: пошук характерних ознак міфу, казки, легенди у тексті); ролі персоніфікації у міфах; обговорення моральних цінностей, які виявляються у поведінці та вчинках персонажів казок; їхнього емоційного стану;
---	--	--

характеризує емоційний стан персонажів, їхню поведінку та вчинки; умотивовує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів; уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів; відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення; створює художні тексти визначених жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід; визначає ключові слова в поетичному тексті; унаочнює та візуалізує художній текст (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи малюнки, світлини тощо для відтворення змісту; розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль; ставлення: виявляє готовність сприймати художній твір як структуру, відкриту до читацьких інтерпретацій у часі та просторі; доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших.	героїнь. Безкорисливість, жертвовність і мудрість головних героїв. Правда і вигадка в міфах, казках і легендах. Легенди у творчості сучасних письменників. Олександр Гаврош. «Легенда Мукачівського замку». Цінність правди у стосунках, покарання господаря замку за брехню, розкаювання за вчинене. Поетичний образ казкового світу Ліна Костенко. «Затишно дітям в пазусі казок». Відображення дитячого захоплення казкою, вміння бачити казковий світ довкола себе. ТЛ: жанр, міф, казка, легенда, тема, троп, персоніфікація. ЖЦ: правдивість, вірність, відповідальність за власні вчинки, героїзм, краса, мудрість. <u>МЗ:</u>	аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій мовців; представлення улюбленої казки, обґрунтування свого вибору; створення міфу, казки або легенди відповідно до мети та адресата; виразне читання поезії, дослідження залежності смислу поезії від виділених читачем ключових слів; заучування поезії напам'ять; ілюстрування змісту поезії та своїх вражень світлинами, малюнками, музикою, використання інтернет-джерел, представлення та пояснення свого вибору; дослідження виражальних засобів твору та їхнього впливу на емоційне сприймання поезії; обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача: висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених людей, подій, ситуацій;
--	---	---

	УМ: діалог, монолог, ситуація спілкування, мета і позиція мовця, адресат. ЗЛ: Світотворчі міфи в зарубіжній літературі: Давньоіндійські міфи «Творення», давньокитайський міф «Походження Неба та Землі», міф індіанців-гуронів «Як з'явилась Земля». Легенди середньовічної Європи.	розмірковування про актуальність цінностей: правдивості, вірності, відповідальності за власні вчинки, про героїзм, красу і мудрість; обґрунтування впливу вивчених творів на формування власних естетичних смаків.
--	--	--

Інтерпретує зміст художнього тексту; виявляє і відтворює прихований зміст художнього тексту; формулює тему, ідею художнього тексту; характеризує особливості форми художнього тексту, розрізняє жанри; розрізняє складники структури байок і притч та пояснює їхні функції; висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду; добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;	Байки і притчі. Повчальність і виховний зміст творів. Проблема вибору цінностей. Афористичність байок і притч. Байка «Хто ти є?». Про необхідність пізнавати самого себе, свою природу і вміння, виховувати у собі волю та гідність, здатність приймати життєво важливі рішення. Особливості побудови народної байки. Притчі «Середина світу» та «Хто розумніший». Життєві цінності у притчах: уміння логічно приймати рішення, проявляти кмітливість та винахідливість, бути уважним до власних вчинків та вчинків	Обговорення прихованого змісту байок і притч; визначення тем, обговорення ідей творів; порівняння структур байки і притчі; визначення призначення байок і притч, обґрунтування своєї думки; створення ілюстрацій до змісту твору (на вибір), обґрунтування свого вибору, використання інтернет-джерел; обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача: висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених людей, подій, ситуацій;
---	---	--

ставлення: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.	інших людей. Ідеї притч. ТЛ: байка, притча, ідея. ЖЦ: героїзм, вірність, гідність, кмітливість.	розмірковування про актуальність цінностей: героїзму, гідності, вірності, кмітливості.
--	--	--

добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту; формулює тему та ідею художнього тексту; характеризує особливості форми художнього тексту; аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом; аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення; уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів; відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення; розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті і власним життєвим досвідом;	Народний переказ «Чарівне дзеркало». Сила, відвага та геройський дух захисників нашої землі. Наділення козаків надприродною силою. ТЛ: народна бувальщина, народний переказ. ЖЦ: відвага, віра у власні сили, цілеспрямованість, почуття гумору. МЗ: УМ: комунікативний намір. ЗЛ: Легенди про короля Артура (1-2 за вибором учителя). МК: Мистецтво кіно: Мультсеріал «Козаки навколо світу». «Українська студія анімаційних фільмів».	з'ясування різниці між народними бувальщинами і переказами; висловлювання власного бачення причиново-наслідкових зв'язків подій у творах; перенесення проблем з творів на життєвий досвід; ілюстрування змісту вивчених творів, пояснення ролі дібраних ілюстрацій, використання інтернет-джерел; аналіз діалогів, визначення комунікативних намірів співрозмовників (персонажів), успішності/неуспішності комунікації; дослідження проблематики творів; обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача: висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених людей, подій, ситуацій; розмірковування про актуальність
--	---	--

висловлює власні судження про вплив художнього твору на формування життєвих цінностей; ставлення: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії;	Українімафіл ьм.	цінностей: відваги, віри у власні сили, цілеспрямованості, почуття гумору.
--	-----------------------------	---

розуміє роль читання художніх текстів для гармонійного розвитку і самовдосконалення.		
Розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого; розрізняє складники структури художнього тексту, пояснює їхні функції; розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль; визначає ключові слова у художньому тексті; аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом; умотивовує свої літературні вподобання; ставлення: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки дискусії.	Загадки, прислів'я і приказки Розкриття основних ідей та «підказок» в казках, інших видах народної творчості, в побутовому спілкуванні, прояв життєтворчої сили думки і слова. Загадки і прислів'я про час, сонце, місяць і зорі. Прислів'я і приказки про правду і брехню. ТЛ: загадка, прислів'я, приказка, метафора.	Відгадування загадок, визначення ключових слів для розуміння смислу, пояснення прислів'їв; пояснення особливостей будови прислів'їв, приказок і загадок, ролі метафори у загадках; проектування вивчених прислів'їв на змодельовані життєві ситуації; пошук у різних джерелах і представлення загадок і прислів'їв, обґрунтування свого вибору; обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача: висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних прислів'їв і приказок; розмірковування про актуальність таких цінностей як кмітливість, допитливість, спостережливість, уважність.

Отже, вивчення творів усної народної творчості допомагає розвивати у дітей почуття національної самосвідомості. Школярі дізнаються про характерні риси українського народу, його традиції, навчаються жити за законами добра і справедливості, усвідомлювати змістові та образні особливості творів.

Повернення у кожній темі до джерел народної мудрості (прислів'їв і приказок) закладає і закріплює у свідомості дитини основоположні цінності, на яких виховувались покоління наших предків, виховує повагу до духовної культури свого народу. А також стимулює інтерес до читання, виховує любов до українського слова, виховує патріота. Можливості таких уроків надзвичайно великі. Вони готують до викликів життя, розвивають емоційний інтелект, виховують творчу особистість.

ДОДАТОК А.

ПЕРЕЛІК ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТРЕНІНГУ

- [Покликання на майданчик \(головна сторінка\)](#)
- [вироблення правил діяльності на тренінгу](#)
- [таблиця настрою](#)
- [скринька ідей та очікувань](#)
- [модельні програми.Ідеї до аналізу](#)
- [рефлексія](#)
- [рефлексія](#)
- [пригоди Колобка у Дивосвіті](#)
- [нотатник учителя](#)
- [рефлексія 6 капелюхів](#)
- [форум](#)
- [Конструктор навчальних програм](#)
- [залікова робота 2.1](#)
- [залікова робота 2.2](#)
- [залікова робота 2.3](#)
- [Анкетування](#) (пройдено)

Додаток В

Інформація про автора проєкту

1. Говоруха Ірина Миколаївна
2. Освіта: вища
3. Філолог, викладач української мови та літератури
4. Запорізький державний університет
5. Педагогічний стаж - 32 роки
6. Запорізька гімназія 107 Запорізької міської ради Запорізької області
7. Учитель
8. Вища кваліфікаційна категорія.
9. Учитель-методист.
10. Контактна інформація: govoruhairina2013@gmail.com 0678909369